

БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

БУГАТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН 2022 ОНЫ САНХҮҮГИЙН
ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: БУА-2023/55/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn

БУЛГАН ХОТ

2023 он

Дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Эрдэнэ

Утас:70342580

Цахим хаяг: erdeneb@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Ж.Энхцоодол

Утас:70342716

Цахим хаяг: enkhsoodolj@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: П.Содном

Утас:70342495

Цахим хаяг: Sodnomp@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт.....
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....
- 3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа
- 3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин
- 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал
- 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт
4. Аудитын тайлан.....
- 4.1 Ерөнхий зүйл
- 4.2 Материаллаг байдал
- 4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт.....
- 4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал
- 4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт
- 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал
5. Аудитын илрүүлэлт
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

**БУЛГАН АЙМГИЙН
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Анхдагчдын өргөн чөлөө 1-120,
Жаргалант баг, Булган сум, Булган аймаг, 63082
Утас/Факс: 7034-2580
E-mail: bulgan@audit.gov.mn

2023.02.06. № 18

танай _____ ны № _____ т

БУГАТ СУМЫН ЗДТГ-ЫН
ДАРГА Х.ХАЛИУНБАТ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна.

Тайлант онд орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлагыг хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтэд тусгагдсан 1 хөтөлбөрийн 8 арга хэмжээний хэрэгжилт 96.1 хувийн биелэлттэйгээр тайлагнасан, батлагдсан төсвийн 87.1 хувийг зарцуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

2022 онд орон нутгийн төсвөөс 389,706.4 мянган, урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих 29,715.0 мянга мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, батлагдсан төсвөөс 34,130.3 мянган төгрөгөөр дутуу санхүүжилт авч, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 1,740.0 мянган төгрөгөөр давж биелсэн байна.

Авлага дансны оны эхний үлдэгдэл ажилчидтай холбогдсон авлагын 2,889.8 мянган төгрөгийг шүүхээр шийдвэрлүүлэхээр шилжүүлж, тайлант онд ХХОАТ-ын 363.3, нэмэлт санхүүжилт 2,480.0 мянган төгрөгийн авлага нэмэгдэж 7,726.5 мянган төгрөгийг үлдэгдэлтэй, өглөгийг дансны эхний үлдэгдэл 827.7 бүрэн барагдуулсан байна.

006020020

Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 санхүүгийн тайлангийн аудитад нөлөөлөх гол асуудал байхгүй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Б.ЭРДЭНЭ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>77,623,474.63</u>	<u>82,842,496.19</u>
33	АВЛАГА	4,883,190.28	7,726,511.84
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	2,889,845.00	2,889,845.00
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	776,120.88	776,120.88
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	-	363,321.56
335	Бусад авлага	1,217,224.40	3,697,224.40
3351	Байгууллагаас авах авлага	1,217,224.40	3,697,224.40
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	72,740,284.35	75,115,984.35
354	Хангамжийн материал	48,220,284.35	52,795,984.35
35410	Бичиг хэргийн материал	1,701,300.00	1,632,850.00
35420	Аж ахуйн материал	44,382,984.35	49,635,134.35
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	2,136,000.00	1,528,000.00
35600	Мал амьтад	24,520,000.00	22,320,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,235,244,301.08</u>	<u>1,345,226,169.19</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,235,244,301.08	1,345,226,169.19
392	Биет хөрөнгө	1,102,212,301.08	1,212,374,169.19
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	974,945,004.10	1,079,845,004.10
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(229,722,807.10)	(283,021,150.15)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	230,983,983.37	188,051,059.29
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(168,258,282.85)	(118,986,158.77)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	135,463,644.35	150,602,608.58
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(63,723,131.57)	(65,515,417.93)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	31,276,021.79	29,677,668.86
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(18,128,107.52)	(16,286,399.98)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	16,280,000.00	16,280,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	358,280,152.28	438,280,152.28
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(166,118,775.77)	(207,487,797.09)
39217	Ном	934,600.00	934,600.00
393	Биет бус хөрөнгө	133,032,000.00	132,852,000.00
39301	Програм хангамж	3,495,500.00	3,495,500.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,955,500.00)	(3,135,500.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	132,492,000.00	132,492,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>1,312,867,775.71</u>	<u>1,428,068,665.38</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>827,709.00</u>	-
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	827,709.00	-
413	Өглөг	827,709.00	-
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	634,709.00	
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	130,000.00	-
41330	Татаас, санхүүжилт, шилжүүлгийн өглөг	63,000.00	
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>1,312,040,066.71</u>	<u>1,428,068,665.38</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,312,040,066.71	1,428,068,665.38

511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	667,249,599.55	667,249,599.55
51101	Өмч: - төрийн	667,249,599.55	667,249,599.55
512	Хуримтлагдсан үр дүн	197,112,805.54	313,141,404.21
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	197,112,805.54	197,112,805.54
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	116,028,598.67
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	447,677,661.62	447,677,661.62
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,312,867,775.71	1,428,068,665.38

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	637,533,605.67	846,756,452.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	279,837,967.67	262,689,800.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	279,837,967.67	262,689,800.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	279,837,967.67	262,689,800.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,555,600.00	5,440,000.00
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	21,700,000.00	29,715,000.00
1200017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	249,086,367.67	217,139,800.00
1200018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	496,000.00	10,395,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	357,695,638.00	584,066,652.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	14,862,038.00	194,360,252.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		4,000,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		178,519,252.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,141,288.00	3,361,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	13,720,750.00	8,480,000.00
131106	Төсвийн урамшуулал		
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	342,833,600.00	389,706,400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	342,833,600.00	389,706,400.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	499,997,404.90	728,384,620.25
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	499,997,404.90	728,384,620.25
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	492,978,592.98	697,387,637.49
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	209,319,312.00	194,729,686.43
210101	Үндсэн цалин	151,933,497.48	145,608,073.66
210102	Нэмэгдэл	41,385,765.52	26,562,151.05
210104	Урамшуулал		9,894,446.04
210105	Гэрээт ажлын хөлс	16,000,049.00	12,665,015.68
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	28,076,451.05	24,182,509.23
210201	Тэтгэврийн даатгал	19,838,974.04	16,479,870.42
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,087,339.89	1,963,152.27
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,702,155.84	1,406,129.21
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	404,361.92	479,479.63

210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,043,619.36	3,853,877.70
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/		
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	45,913,786.90	47,908,292.92
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,556,964.90	5,088,164.92
210302	Түлш, халаалт	41,356,822.00	42,820,128.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	22,616,735.50	44,803,398.10
210401	Бичиг хэрэг	4,891,585.00	4,053,750.00
210402	Тээвэр, шатахуун	14,307,450.50	24,243,410.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,410,820.00	2,046,153.10
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,416,920.00	3,776,085.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	589,960.00	8,484,000.00
210408	Бараа материал акталсны зардал		2,200,000.00
2105	Нормативт зардал	1,030,000.00	-
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,030,000.00	
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,404,850.00	10,735,000.00
210604	Урсгал засвар	6,404,850.00	10,735,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,984,000.00	5,512,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,984,000.00	5,512,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	4,321,440.00	1,441,450.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,146,700.00	380,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох		
210803	Даатгалын үйлчилгээ	364,700.00	369,450.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	131,200.00	112,400.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	132,100.00	132,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,100,000.00	
210807	Газрын төлбөр	446,740.00	446,800.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	173,312,017.53	368,075,300.81
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,439,301.50	235,030,502.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	451,600.00	
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	112,421,116.03	133,044,798.81
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	7,018,811.92	30,996,982.76
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал		4,251,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		255,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	7,018,811.92	26,490,382.76
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,018,811.92	26,490,382.76
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	137,536,200.77	118,371,831.75
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	2,343,233.08
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз		2,343,233.08
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-	(2,343,233.08)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	137,536,200.77	116,028,598.67

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	387,951,238.00	619,221,652.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	30,255,600.00	35,155,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	8,555,600.00	5,440,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		-
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	21,700,000.00	29,715,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	14,862,038.00	194,360,252.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		4,000,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		178,519,252.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	1,141,288.00	3,361,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	13,720,750.00	8,480,000.00
131106	Төсвийн урамшуулал		-
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	342,833,600.00	389,706,400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	342,833,600.00	389,706,400.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	384,192,359.00	594,386,552.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	384,192,359.00	594,386,552.00
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	206,971,453.48	195,727,716.99
210101	Үндсэн цалин	150,015,498.48	151,040,241.16
210102	Нэмэгдэл	40,955,906.00	23,192,578.13
210104	Урамшуулал		9,866,155.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	16,000,049.00	11,628,742.70
210106	Ажиллагчдад төлсөн /ТӨҮГ/		-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	27,595,231.80	24,182,509.23
210201	Тэтгэврийн даатгал	19,252,521.66	16,488,270.42
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,092,779.36	1,954,752.27
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,674,356.70	1,406,129.21
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	451,360.51	479,479.63
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,124,213.57	3,853,877.70
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/		-
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	45,913,786.90	47,908,292.92
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,556,964.90	5,088,164.92
210302	Түлш, халаалт	41,356,822.00	42,820,128.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	16,690,647.90	20,899,448.10
210401	Бичиг хэрэг	3,659,800.00	2,459,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	8,985,675.80	11,854,410.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,547,171.10	2,176,153.10
210404	Ном, хэвлэл	-	-
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,499,920.00	3,909,085.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	998,081.00	500,000.00
2105	Нормативт зардал	600,000.00	800,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	600,000.00	800,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,505,800.00	10,926,500.00
210604	Урсгал засвар	2,505,800.00	10,926,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,984,000.00	5,512,000.00
210701	Гадаад албан томилолт		-
210702	Дотоод албан томилолт	1,984,000.00	5,512,000.00

210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах		-
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,174,740.00	1,441,450.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		380,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	364,700.00	369,450.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	131,200.00	112,400.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	132,100.00	132,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,100,000.00	-
210807	Газрын төлбөр	446,740.00	446,800.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	71,737,887.00	253,511,652.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	71,089,608.00	252,511,652.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	648,279.00	1,000,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг		4,506,600.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал		4,251,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		255,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	7,018,811.92	28,970,382.76
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,018,811.92	28,970,382.76
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	3,758,879.00	24,835,100.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	4,539,680.00	24,835,100.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	4,539,680.00	24,835,100.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	(4,539,680.00)	(24,835,100.00)
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	(780,800.00)	-
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	780,800.00	-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	667,249,599.55	447,677,661.62	59,576,604.77	1,174,503,865.94
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	667,249,599.55	447,677,661.62	59,576,604.77	1,174,503,865.94
C07	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	137,536,200.77	137,536,200.77
C08	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	667,249,599.55	447,677,661.62	197,112,805.54	1,312,040,066.71
D01	2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	667,249,599.55	447,677,661.62	197,112,805.54	1,312,040,066.71
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-		-
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	667,249,599.55	447,677,661.62	197,112,805.54	1,312,040,066.71
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	116,028,598.67	116,028,598.67
D09	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	667,249,599.55	447,677,661.62	313,141,404.21	1,428,068,665.38

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	457,251,700.00	398371017.24
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	457,251,700.00	398371017.24
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	452,370,100.00	393864417.24
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	234,536,500.00	195727716.99
210101	Үндсэн цалин	181,121,200.00	151040241.16
210102	Нэмэгдэл	38,258,400.00	23192578.13
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт		0.00
210104	Урамшуулал	494,200.00	9866155.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	14,662,700.00	11628742.70
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	29,330,200.00	24182509.23
210201	Тэтгэврийн даатгал	19,944,500.00	16488270.42
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,346,400.00	1954752.27
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,877,100.00	1406129.21
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	469,400.00	479479.63
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,692,800.00	3853877.70
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	61,659,000.00	47908292.92
210301	Гэрэл, цахилгаан	9,275,000.00	5088164.92
210302	Түлш, халаалт	52,384,000.00	42820128.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	21,050,400.00	20899448.10
210401	Бичиг хэрэг	2,510,000.00	2459800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	11,854,900.00	11854410.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,185,500.00	2,176,153.10
210404	Ном, хэвлэл		
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	4,000,000.00	3,909,085.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	500,000.00	500,000.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал		
2105	Нормативт зардал	800,000.00	800,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл		
210502	Хоол, хүнс	-	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	800,000.00	800,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	36,000,000.00	35,761,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	25,000,000.00	24,835,100.00
210604	Урсгал засвар	11,000,000.00	10,926,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,756,000.00	5,512,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,756,000.00	5,512,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,488,000.00	1,441,450.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	388,600.00	380,800.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	379,400.00	369,450.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	131,200.00	112,400.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	142,000.00	132,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	
210807	Газрын төлбөр	446,800.00	446,800.00

210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж		
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх		
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	61,750,000.00	61,631,400.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,750,000.00	60,631,400.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,000,000.00	1,000,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	4,881,600.00	4,506,600.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	4,881,600.00	4,506,600.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	4,251,600.00	4,251,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	630,000.00	255,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	457,251,700.00	398,371,017.24
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	410,884,000.00	363,216,017.24
132001	Орон нутгийн төсвөөс	410,884,000.00	363,216,017.24
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	46,367,700.00	35,155,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,700,000.00	5,440,000.00
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	42,667,700.00	29,715,000.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	-	194,360,252.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	-	194,360,252.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	191,880,252.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	191,880,252.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		191,880,252.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	2,480,000.00
213303	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		2,480,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	-	194,360,252.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	194,360,252.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		4,000,000.00
131102	Төсвийн жилийн явцад УИХ-аас соёрхон баталсан, ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУ байгууллагаас авах хөнгөлөлттэй зээл		
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		178,519,252.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		3,361,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		8,480,000.00
131106	Төсвийн урамшуулал		
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Засгийн газрын бодлого шийдвэрийн хэрэгжилтийг оновчтой зохион байгуулж, мэргэшсэн төрийн албан хаагчдаар хүний нөөцийг бүрдүүлэн иргэдэд төрийн үйлчилгээг ил тод, шуурхай, тэгш хүртээмжтэй хүргэж, сумын хөгжилд манлайлагч болох зорилтыг дэвшүүлэн ажилласан байна. Зорилтоо хэрэгжүүлэх тулд Бугат-Шинэ хөгжил 2020-2024 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг гарган ИТХ-аар батлуулж хэрэгжилтийг ханган, Цахим Монгол арга хэмжээний хөдөлмөр, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг үе шаттайгаар цахимжуулж, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг ил тод шуурхай хүртээмжтэй байдлыг ханган ажиллажээ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

МУЗГ-ын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт, шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам” гэж заасны дагуу тайлант онд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам боловсруулж ажиллаагүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна. Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 10259.6 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө			0
Авлага	4883.2	7726.5	2843.3
Бараа материал	72740.3	75,116.00	2375.7
Үндсэн хөрөнгө	1,235,244.30	1,345,226.20	109981.9
Нийт хөрөнгө	1,312,867.80	1,428,068.70	115200.9
Өр төлбөр	827.7	0	-827.7
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	1,312,040.10	1,428,068.70	116028.6
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	1,312,867.80	1,428,068.70	115200.9

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд авлага дансны оны эхний үлдэгдэл 4883.2, оны эцэст 7726.5 мянган төгрөг болж өмнөх оноос 2843.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь нэмэлт санхүүжилтийн дансны зарцуулаагүй үлдэгдэл 2480.0 мянган төгрөгийг авлагаар тусгасантай холбоотой байна.

Бараа материалын оны эхний үлдэгдэл 72,740.3 мянган төгрөг эцсийн үлдэгдэл 75116.0 мянган төгрөг болж өмнөх оноос 2,375.7 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 77,563.4 мянган төгрөгийн бараа материал худалдан авч, 79,987.7 мянган төгрөгийн бараа материал үйл ажиллагаанд зарцуулж, төлбөргүй шилжүүлсэн болон акталж устгасан 2200.0 мянган төгрөгийн малын хөдөлгөөн өөрчлөлт хийсэн байна.

Үндсэн хөрөнгийн оны эхний үлдэгдэл 1,235,244.3 мянга, эцсийн үлдэгдэл 1345226.2 мянган төгрөг болж өмнөх оноос 109,981.9 сая төгрөгөөр өссөн байна. Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 24,835.1 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бэлтгэсэн, анхны өртгөө элэгдлээрээ нөхсөн 14919.1 мянган төгрөгийн хөрөнгийг данснаас хасаж үнэ дахин үнэлж 13915.0 мянган төгрөгөөр орлогод авч, 74,943.1 мянган төгрөгийн хөрөнгө акталсан байна.

Өр төлбөр: Тайлант оны эхэнд 827.7 мянган төгрөгийн эхний үлдэгдэлтэй, өглөгийг бүрэн барагдуулсан байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 419421.4, сая, үйл ажиллагааны орлогоос 3000.0 нийт зарлагыг 422421.4 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант оны төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 8 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр орон нутгийн төсвөөс 410884.0, үйл ажиллагааны орлогоос 3700.0, урьд оны үлдэгдлээс 42667.7 нийт 457,251.7 мянган төгрөгийг бүрдүүлэхээр баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 389,706.4 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, үйл ажиллагааны орлогоос 5440.0, урьд оны үлдэгдлээс 29715.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч нийт 424,861.4 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 398,371.0 мянган төгрөг буюу 87.1 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлын төсвөөс цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшууллын зардлыг 38808.8, НДШ 5147.7, тогтмол зардлыг 13750.7 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Х201 Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөгөөр/	
				Зөрүү	Биелэлт
1	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	350078.7	295,840.10	54,238.60	
2	Баг, хорооны ҮАЗардал	38802.4	34496.2	4,306.20	
3	Нийтлэг үйлчилгээ	15,619	15618.9	0.10	
4	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж,	500	255	245.00	
5	Сонгуулийн үр дүнгээр чөлөөлөгдсөн	4251.6	4251.6	0.00	
6	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	39000	39000	0.00	
7	Хур хог хаягдал, орчны бохирдол	4000	3909.1	90.90	
8	Улсын их баяр наадам	5000	5000	0.00	

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Бугат сумын ЗДТГ-ын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Наран ХХК-иас 2000.0, Чачирт 2000.0 нийт 4000.0 мянган төгрөгийг хандивын орлого, аймгийн ЗДТГ-ын нөөц хөрөнгөөс 178519.3, дээд шатны байгууллагаас 3361.0, үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос 8480.0 мянган төгрөг нийт 194360.3 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ. Үүнээс бараа үйлчилгээний зардалд эрх үүсгэн зориулалтын дагуу зарцуулж, цэвэр цэмцгэр Булган аяны 1500.0, хожуул төслийн санхүүжилтээс 500.0, баяр наадмын хураамжийн 480.0 мянган төгрөг хэмнэж төсөвт төвлөрүүлэн авлагаар тусгасан байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын туслах үйл ажиллагаатай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор П.Содном гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Ж.Энхцоодол, дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Эрдэнэ нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Бугат сумын ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 03/13 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр тайлант оны батлагдсан төсөв сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны батлагдсан төсөв 457,251.7 мянган төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 6,858.8 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажилласан тайлант онд 32390.3 мянган төгрөгийн санхүүжилт дутуу авсан ч үйл ажиллагааг хэвийн явуулжээ. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн зарим заалттай нийцээгүй дараах зөрчил илэрч төлбөрийн акт тогтоолоо. Үүнд:

ЗДТГ-ын нормын хувцасны зардлаас ажилчдад 800,000 төгрөгөөр биеийн тамирын хувцас авсан нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д "Цэргийн алба хаагч, прокурор, гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч, гаалийн улсын байцаагчаас бусад албан хаагч төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр дүрэмт хувцас худалдан авахыг хориглоно." гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 10 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаcт ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа. Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаcт таван сая төгрөгөөс дээш 60296.7 мянган төгрөгийн 8 гүйлгээ гарч мэдээллийг хугацаанд нь мэдээлсэн байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Эрх бүхий албан тушаалтны буруутай шийдвэрээс ажлаас чөлөөлөгдсөн Соёлын төвийн эрхлэгч И.Пүрэвбатад ажилгүй байсан хугацааны цалин 4,405,779 төгрөгийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу байгууллагаас төлсөн ч буруутай албан тушаалтнаар байгууллагын хохирлыг барагдуулаагүй нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.1-д "Иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай этгээдээр буцааж төлүүлнэ." гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага хүргүүлсэн.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай /бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд шалгасан зүйлийг холбогдох шалгуурт/ нийцсэн/нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Тайлант онд завсрын аудит хийгээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар шилэн дансны хэрэгжилттэй холбоотой 345,878.7 мянган төгрөгийн 1 албан шаардлага, байгууллагын дотоод хяналттай холбоотой 1 зөвлөмжийг өгч хэрэгжилтийг 2022 оны 06 дугаар сарын 23-ны өдрийн албан бичгээр ирүүлж биелэлтийг тооцсон байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт
/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт					
Албан шаардлага	1	345,878.7	1	345,878.7	100
Зөвлөмж	1	0	1	0	100
Нийт дүн					

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц асуудал байхгүй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 8,181.2 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 8,181.2 сая төгрөгийн алдааг залруулж, алдааг дахин давтан гаргахгүй байх 1 зөвлөмж өглөө.

Үүнд: Үр дүнгийн тайланд нэг удаагийн тэтгэмжийн 4251600 төгрөгийг цалингийн зардалд тусгасан, тайлант оны элэгдлийн зардлыг 3,929.6 мянган төгрөгөөр дутуу тооцсон зэрэг алдааг НББ-ийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1 дэх "Аж ахуйн нэгж,

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/.

байгууллагын нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлтөд гарсан алдааг алдаа гарсан шалтгаан, залруулах аргыг тодорхой тусгасан баримт, тайланг үндэслэн залруулах бөгөөд зөвшөөрсөн болон залруулга хийсэн албан тушаалтан гарын үсэг зурж баталгаажуулна." 15.2 дахь "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна." гэсэн заалтын дагуу аудитын явцад залрууллаа.

Аудитаар нийт 5973.8 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 1568.0 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 4405.8 мянган төгрөгийн албан шаардлага хүргүүлээ.

5.1 Төлбөрийн акт

ЗДТГ-ын нормын хувцасны зардлаас ажилчдад 800,000 төгрөгөөр биеийн тамирын хувцас авсан нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д "Цэргийн алба хаагч, прокурор, гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч, гаалийн улсын байцаагчаас бусад албан хаагч төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр дүрэмт хувцас худалдан авахыг хориглоно." гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Аймгийн ИТХ-ын хуралдаан болон зөвлөлийн хуралд оролцсон албан томилолтыг аймгийн ИТХ-аас олгосон ч сумын ЗДТГ-ын албан томилолтын зардлаас давхардуулан олгосон байна. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.3-д "Албан томилолтоор ажиллаж байгаа албан хаагчийн тээврийн хэрэгсэл, байр, хоолны зардлыг албан томилолтоор ажиллуулсан байгууллага төсөвлөж олгосон тохиолдолд энэ хуулийн 3.1-д заасан байгууллага, албан тушаалтнаар төлүүлэхийг хориглоно." гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

5.2 Албан шаардлага

Эрх бүхий албан тушаалтны буруутай шийдвэрээс ажлаас чөлөөлөгдсөн Соёлын төвийн эрхлэгч И.Пүрэвбатад ажилгүй байсан хугацааны цалин 4405779 төгрөгийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу байгууллагаас төлсөн ч буруутай албан тушаалтнаар байгууллагын хохирлыг барагдуулаагүй нь Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.1-д "Иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага Иргэний хуулийн 498.5-д заасны дагуу гэм буруутай этгээдээр буцааж төлүүлнэ." гэсэн заалтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Дотоод хяналттай холбоотой.

Илрүүлэлт: Тайлант онд байгууллагын үйл ажиллагаа, чанар хүртээмж, өмч хөрөнгөтэй холбоотой дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулаагүй байна.

ЗГ-ын 2011 оны 311 тогтоолоор баталсан "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам" байгууллагын дотоод хяналт шалгалт хийх журмын дагуу төлөвлөгөөнд тусгасан ажил бүрээр удирдамж, төлөвлөгөө боловсруулан ажиллаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Байгууллагын дотоод хяналтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, төлөвлөгөөнд туссан ажил бүрээр удирдамж төлөвлөгөө боловсруулан ажиллаж, гарсан алдаа зөрчлийн биелэлтийг тооцдог байх.

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 06 дугаар сарын 10- ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Залруулга	1	8181.2	0	0	1	8181.2	1	8181.2	0	0	1	0
Дүн	1	8181.2	0	0	1	8181.2	1	8181.2	0	0	1	0

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
											Тоо	Дүн
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Эрх бүхий албан тушаалтны буруутай шийдвэрээс ажлаас чөлөөлөгдсөн Соёлын төвийн эрхлэгч И.Пүрэвбатад ажилгүй байсан хугацааны цалин 4405779 төгрөгийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу байгууллагаас төлсөн	1	4405.8			1	4405.8	1	00				
ЗДТГ-ын нормын хувцасны зардлаас ажилчдад 800,000 төгрөгөөр биеийн тамирын хувцас авсан	1	800.0	1	800.0								
Аймгийн ИТХ-ын хуралдаан болон зөвлөлийн хуралд оролцсон албан томилолтыг аймгийн ИТХ-аас олгосон ч сумын ЗДТГ-ын албан томилолтын зардлаас давхардуулан олгосон	1	768.0	1	768.0								
Дүн	3	5973.8	2	1568.0	1	4405.8	1	00	0	0	0	0